

The article features the results obtained in the study, results and conclusions that can be used to further study the nature and characteristics of crimes in the use of computers (PCs), their systems and computer networks in the law-making activities in the preparation of amendments and additions to existing criminal Law of Ukraine in the learning process in teaching the course of the Special Part of Criminal Law, the relevant study course and in the preparation of scientific and practical manuals and guidelines.

Keywords: computer networks, unauthorized intervention, electronic computers, study criminal law.

УДК 347.78

Г.М. ГАРЯЄВА, ст. викладач, НТУ «ХПІ»
Р.С. СЕЛЕГЕЙ, магістрант, НТУ «ХПІ»

ПЛАГІАТ, ЯК ПОРУШЕННЯ АВТОРСЬКОГО ПРАВА

Робота присвячена проблемі плагіату в сфері авторського права, бо вона не лише приносить збитки певному суб'єкту права, але й наносить шкоду економічному, інтелектуальному та духовному розвитку країни. Дане питання потребує детального розгляду та обговорення задля того, щоб в подальшому не було сумнівів, що держава, за умови суспільної дискусії, удосконалив законодавчу базу і встановить чіткі механізми захисту галузі авторського права від плагіату. Бібліогр.: 4 назв.

Ключові слова: плагіат, авторське право, суміжні права, інтелектуальна власність, компіляція, закон.

Вступ. Плагіат, згідно з Законом України «Про авторське право і суміжні права», визначається як оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору [1]. Тобто, зафіксовані наступні ознаки, за якими використання твору може бути визнано як «плагіат», а саме:

1) оприлюднення (опублікування твору) повністю або частково чужого твору;

2) твір оприлюднюється під іменем особи, яка не є автором цього твору.

Предметом захисту авторських прав є суб'єктивні авторські права, а також законні інтереси. Суб'єктами права на захист є автори творів науки, літератури і мистецтва, їх спадкоємці та інші правонаступники. Порухниками авторських прав може бути будь-які фізичні або юридичні особи, які своїми діями (або бездіяльністю) порушили закріплені в нормативно-правових актах положення, якими регулюються правовідносини у сфері авторського права прав [2].

© Г.М. Гаряєва, Р.С. Селегей, 2013

Результати досліджень. В сучасному суспільстві плагіат є майже нормою і має характер неконтрольованого явища, хоча згідно нормативно-правової бази повинен каратися, виходячи з чинного законодавства. Дане порушення вже стало «частиною науки». Так, деякі дослідники права інтелектуальної власності вказують на те, що: «елементарне списування при підготовці дисертацій, монографій, підручників, статей стає майже нормою, і тому, як наслідок, – низька якість кандидатських і докторських дисертацій, відсутність реальної відповідальності за плагіат, девальвація наукових ступенів і вчених звань, падіння престижу науки тощо» [3]. Вочевидь такий стан справ влаштовує зацікавлених осіб, які представляють частину наукових кіл, та й на офіційному рівні дискусія майже не ведеться. Але, не дивлячись на вищезгадані обставини та реалії наукового буття, доводиться часто стикатися зі скаргами та претензіями авторів, які знаходять в інших творах власні уривки із раніше оприлюднених чи опублікованих творів. При цьому абсолютно не згадується ім'я справжнього автора використаного іншою людиною тексту.

Право на використання твору та право дозволяти або забороняти використання твору іншими особами є виключними майновими правами автора твору і відчуження цих прав здійснюється лише за домовленістю сторін на підставі авторського договору (ст. 15, ст. 31 Закону України «Про авторське право і суміжні права»). Право авторства відноситься до особистих немайнових права автора, яке не підлягає відчуженню і передбачає визнання іншими особами зазначеного права за автором, шляхом зазначення належним чином імені автора на творі і його примірниках і за будь-якого публічного використання твору (ч. 1 п. 1 ст. 14 вище згаданого Закону).

Закон України «Про авторське право і суміжні права» визначає випадки обмеження майнових прав авторів, що надають можливість іншим особам у певних обсягах, вільно, без дозволу автора, використовувати чужий твір, але за умови обов'язкового зазначенні імені автора. Так, наприклад, без згоди автора (чи іншої особи, яка має авторське право), але з обов'язковим зазначенням імені автора і джерела запозичення, допускається використання цитат (коротких уривків) з опублікованих творів в обсязі, виправданому поставленою метою, в тому числі цитування статей з газет і журналів у формі оглядів преси, якщо воно зумовлено критичним, полемічним, науковим або інформаційним характером твору, до якого цитати включаються, а також допускається використання літературних і художніх творів в обсязі, виправданому поставленою метою, як ілюстрацій у виданнях, передачах мовлення, звукозаписах чи відеозаписах навчального характеру тощо (ст. 21 вищезазначеного Закону).

Тому, виходячи із закріпленого законом визначення плагіату та передбачених законодавством особистих немайнових, майнових прав авторів та їх обмежень, можемо сказати, що плагіат має за мету повне або часткове привласнення оригінальних результатів інтелектуальної творчої діяльності однієї особи іншою особою, що призводить до порушення особистих немайнових та (або) майнових прав справжнього автора.

Багато експертів вважають, що порушенням авторського права у вигляді плагіату, є не тільки оприлюднення (опублікування) твору під чужим іменем (без зазначення імені автора), а й саме створення твору. І якщо це діяння доведуть до оприлюднення (опублікування), то правопорушник може бути притягнутий до відповідальності. Адже, згідно існуючого законодавства, авторське право виникає вже в момент створення твору.

Різновидом плагіату є так звані, компіляції, які є плагіатом у замаскованому вигляді, тобто у процесі створення певної праці використовується чужий матеріал без самостійного дослідження та опрацювання джерел. Кожен науковець розуміє, що компіляції, при виконанні певних видів наукових робіт, це порушення авторських прав інших осіб та різновид плагіату, однак законодавство чітко не фіксує дані дії як порушення авторських прав.

У доктрині права інтелектуальної власності проводиться розмежування між грубим «стовідсотковим» плагіатом, при якому чужий твір привласнюється повністю або практично повністю, і плагіатом «замаскованим», при якому плагіатор намагається сховати своє діяння або привласнити якісь істотні оригінальні елементи твору, що став жертвою плагіату [4].

Одним із проблемних питань є вільний доступ і використання авторських творів іншими особами. Закон дає змогу використовувати без згоди автора, але із зазначенням імені автора та джерела запозичення, цитати з оприлюднених творів в обсязі, виправданому поставленою метою. Характерним є те, що виправданість обсягу вільного використання чужого твору може бути різною, а тому дуже важко говорити про наявність порушення в даному випадку. Тому потрібно закріпити в законодавчій площині дані нюанси, задля унеможливлення недобросовісного використання чужих творів.

Проводячи дослідження порушень авторського права, щодо запозичення чужих творів, треба приділити увагу проблемі плагіату конкретних творів у незмінному або частково незмінному вигляді та можливість здійснення плагіату ідей. А згідно із ч. 3 ст. 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права» правова охорона поширюється тільки на форму вираження твору і не поширюється на будь-які ідеї, теорії, принципи, методи, процедури тощо. Законодавча фіксація цієї норми дає

багато можливостей недобросовісним авторам при використанні чужих досліджень за допомоги їх переписування своїми словами, що, на мою думку, можна вважати різновидом плагиату та відчутним порушенням авторських прав.

Висновок. Автори переконані – проблемні питання, щодо плагиату, повинні обговорюватися в суспільстві та досліджуватися в наукових колах, задля того, щоб можна було мінімізувати порушення авторських прав шляхом внесення змін до чинного законодавства, а також шляхом зміни ставлення соціуму до цих проблем. Таким чином можна зупинити це ганебне явище, що, однозначно, дасть поштовх для розвитку багатьох сфер, а наука зможе вийти на новий якісний рівень.

Список літератури: 1. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.93 р. // ВВР України. – 1994. – № 13. 2. *Штефан О.О.* Плагиат: поняття, ознаки, відповідальність. – С. 1. 3. *Йосип Богдан.* Плагиат як явище наукового буття // Юридичний вісник України. – 28 червня-4 липня 2008 року. – № 26, С. 12. 4. *Липцик Д.* Авторское право и смежные права / Пер. с фр.; предисловие М. Федотова. – М.: Ладомир; Издательство ЮНЕСКО, 2002. – 484 с.

Надійшла до редколегії 20.11.2012.

УДК 347.78

Плагиат, як порушення авторського права / Гаряєва Г.М., Селегей Р.С. // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. – Харків: НТУ «ХПІ», 2013. – № 6(980). – С. 60-63. Бібліогр.: 4 назв.

Работа посвящена проблеме плагиата в сфере авторского права, потому что она не только приносит убытки определенному субъекту права, но и наносит ущерб экономическому, интеллектуальному и духовному развитию страны. Данный вопрос требует детального рассмотрения и обсуждения для того, чтобы в дальнейшем не было сомнений, что государство, при условии общественной дискуссии, усовершенствует законодательную базу и установит четкие механизмы защиты области авторского права от плагиата.

Ключевые слова: плагиат, авторское право, смежные права, интеллектуальная собственность, компиляция, закон.

Work is devoted the problem of plagiarism in the field of copyright, because it not only brings losses a certain legal subject but also does damage economic, intellectual and spiritual development of country. This question requires the detailed consideration and discussion in order that in future there were not doubts, that the state, on condition of public discussion, will perfect a legislative base and will set the clear mechanisms of defence of area of copyright from plagiarism.

Keywords: plagiarism, copyright, contiguous rights, intellectual property, compiling, law.